



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt XXXIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

vincie non indicatur à vestra sanctitate Concilium, & à vobis omnibus, quemadmodum vetustas ejus & probitas exigit, honoretur, Metropolitanis privilegij sui dignitate servata. Equum est enim, nec ulli de fratribus fieri videtur injuria, si his qui sacerdotij vetustate procedunt, pro asasis suæ merito in suis provinciis à sacerdotibus ceteris deferatur.

CAPVT XXXIII.

Synopsis.

I. Nunc investigandum est utrum Leonis conatus adversus Hilarium illi cesserit feliciter. Episcopi Gallicani putabant Leonem totam hanc camarinam movere ut ordinationes Episcoporum Gallia in se traheret. Quod nostri omnino nolebant.

II. Probabile est tentamenta Leonis non obfuisse dignitati Episcoporum Arelatensium. Nam deinceps Episcopi vicinarum provinciarum Arelatem convenerunt in variis occasionibus. Et Ravennius, Hilarij successor, principem ubique locum tenuit inter Episcopos Gallicanos.

III. Concilium Arelate celebratur in causa insulae Lirinensis, cui ad evocationem Hilarij interfuerunt Episcopi ex diversis provinciis.

IV. Variè scripsit Ravennius ad Episcopos, aliter ad eos scribens qui monachi non fuerant, aliter ad eos qui ex Lirinensi insula assumpti erant. Præcipue verò adesse optavit Rusticum Episcopum Narbonensem.

V. Initur narratio de vita & rebus gestis Rustici, ut etiam captata occasione illustretur memoria magni viri. Monachus fuit in monasterio Lirinensi, tum Presbyter Ecclesie Massiliensis, demum Episcopus Narbonensis. Ad eum sanctus Leo scripsit epistolam decretalem.

VI. Deteguntur initia episcopatus ejus auctoritate inscriptionis Narbonensis, qua explicatur.

VII. Ecclesiam Narbonensem rursus edificavit, eam suis tum piorum virorum sumptibus. Limen novæ illius Ecclesie conlocatum est anno 448.

VIII. Rusticus factus est Episcopus Narbonensis anno 430. die nona Octobris.

IX. Misera scriptoris annalium Massiliensium conjectura, qui ex hac inscriptione collegit Rusticum fuisse Episcopum Massiliensem.

I. **S**UPERIORI capite epistolam à Leone adversus Hilarium scriptam per partes explicuimus, in qua agnoscere potuit eruditus lector paulò commotiorem adversus Hilarium fuisse Leonem, & nihil intentatum reliquisse quo posset illum à summæ dignitatis loco deturbare. Videamus nunc an hic conatus illi cesserit feliciter, si priùs unum adhuc ejusdem epistolæ membrum, quod de industria reservavimus huic capiti, retulerimus, ex quo patebit Gallicanorum Episcoporum animos non adeo abalienatos ab Hilario fuisse quàm Summus Pontifex optabat. Intelligere enim possumus ex hoc loco persuasos fuisse Episcopos Leonem in se trahere voluisse ordinationes Episcopo-

rum per Gallias, & ob hoc ipsum totam eam camarinam movere, ut postquam jura ordinationum Hilario adempta fuissent, ad augendam Romani Pontificis auctoritatem accederent. Quod omnino nolebant Episcopi Gallicani, qui malebant id jus ad Arelatensem Episcopum pertinere, unum videlicet ex coepiscopis suis, quàm ad Romanum. Videns ista Leo, persuasionem illam ex animis Gallicanorum Episcoporum delendam esse putavit. Itaque sic ad eos scripsit: *Non enim nobis ordinationes vestrarum provinciarum defendimus, quod potest forsitan ad depravandos vestre sanctitatis animos Hilarius pro suo more mentiri; sed vobis per nostram sollicitudinem vindicamus ne quid ulterius liceat novitati, nec presumptori locus ultra jam pateat privilegia vestra cassandi. Nostræ enim gratulationi hoc solum crescere proficemur, si & apostolicæ sedis diligentia apud vos illibata servetur, & per sacerdotalis disciplinæ concordiam honori vestro perire quod summum est improbis usurpationibus non sinamus.*

II. Verùm, ut liberè eloquar quod sentio, non puto Leonem ista pervicisse adversus Episcopum Arelatensem, quamvis decreta sua firmari procurasset auctoritate Imperatoris Valentiniani. Manebat adhuc, ut mihi videtur in Gallorum pectoribus inclinatio in Ecclesiam Arelatensem, & merus Romanæ potestatis, tamen Leo religiosissimis verbis eam suspicionem ex animis eorum eximere tentasset. Non invenio sanè quicquam ab Hilario tentatum aut factum post ea tempora. Sed hinc colligo salvam Ecclesie ejus fuisse suam auctoritatem, quod eo mortuo, Episcopi, non solum provincie Viennensis, sed etiam vicinarum, ad ordinationem Ravennij convenerunt, quem haud dubiè spectabant velut Metropolitanum Galliarum. Alioqui enim non convenissent. Deinde video ad evocationem Ravennij convenisse Episcopos diversarum provinciarum, tamenetsi Leo, in superhabita postulatione Gallicanorum Episcoporum, neque Ravennio, viro sibi acceptissimo, confirmare voluerit jura ordinationum per provincias Gallicanas, neque ei committere vices apostolicæ sedis, quas ratione Ecclesie suæ gesserant prædecessores ejus, ut docent iidem Episcopi in epistola ad Leonem. Nam in Concilio Arelatensi habito in causa insulae Lirinensis anno CDLV. interfuerunt sub Ravennio XII. Episcopi diversarum provinciarum. Non loquor de epistola synodica Episcoporum Gallie ad Leonem, cui cum Ravennio subscripserunt XLIII. Episcopi. Nam reponi potest congregatos eos fuisse auctoritate Leonis, qui eam curam Ravennio injunxerat ut epistola ejus ad Flavianum CP.

universis fratribus innotesceret per sollicitudinem Ravennij. Denique principem locum inter Episcopos Gallicanos obtinuisse Ravennium hinc colligi posse mihi videtur, quod & in epistola illa synodica & in responsione Leonis, tum etiam in actis Concilij apud Arelatem habiti in causa insulæ Lirinensis, Ravennius primo ubique loco nominatur ante Rusticum Narbonensem & Ingenium Ebredunensem, tamen isti ordinatione multo antiquiores essent. Unde patet, ut hoc quoque dicamus, corrigendam esse inscriptionem alterius epistolæ ejusdem Leonis ad Ravennium, Rusticum, & Venerium, quæ perturbato ordine hodie legitur, cum Rusticus ante Ravennium nominetur hoc modo: *Dilectissimis fratribus, Rustico, Ravennio, Venerio, & ceteris Episcopis per Gallias constitutis.* Nisi si Leo ita egit de industria, ut ostenderet nihil privilegij super ceteros Episcopos habere Ravennium.

III. Prætermisissis ceteris probationibus, in solo Concilio Arelatensi explicando immorabimur; ex quo constare poterit non dubitasse Ravennium quem Episcopos Arelatem ad Concilium evocare possit, tamen de causa ageretur monasterij extra provinciam Viennensem positi. Exorta enim erat gravis & ingens controversia inter Theodorum Episcopum Forojulensem in secunda Narbonensi & Faustum Abbatem Lirinensem de monachis laicis, deberetne eorum curam gerere Episcopus, an verò ad Abbatem solum ea cura pertineret absque ulla interventione auctoritatis Episcopi, & an liceret Episcopo quosdam ex eis promovere ad clericatum invito Abbate. Repugnabat haud dubie Faustus, quem propterea Theodorus ex insula abduci & sibi exhiberi iussit. Erat maxima per regiones illas monasterij Lirinensis & Abbatis fama. Itaque controversia illa provinciales varia in studia diduxit, & grande, ut cum Ravennio loquamur, scandalum genuit, quod atrocitate sui multos involvit. Quid heic fecit Ravennius Arelatensis? Pro jure loci sui & secundum receptam consuetudinem epistolam generalem scripsit ad Episcopos provinciarum finitimarum, uti ad hoc remediandum scandalum Arelatem accederent ante diem III. Kalendarum Januariarum, qui dies audientiae constitutus erat. Convenerunt ergo duodecim Episcopi, & inter hos, Rusticus Narbonensis, & Ingenius Ebredunensis Alpium maritimarum Metropolitanus. Hujus auctoritate Concilij sopitum est illud dissidium; ut patet ex Actis synodi, quæ à Sirmondo & Dacherio edita sunt.

IV. Ravennius porrò, cum epistolam

Tom. II.

generalem ad Episcopos scriberet, in fine exemplaris quod ad Episcopos qui ex insula Lirinensi assumpti erant (ex enim legendum puto pro in) misit, hæc addidit: *Beatitudinem verò vestram præcipuè adesse convenit, quos insula ipsa velut sinu quodam generitricis fovens, ad eam gratiam quæ nunc in vobis est Domino instigante produxit.* In exemplari verò quod ad Rusticum Narbonensem missum est, præter communem Episcopis ex Lirinensi monasterio assumptis admonitionem, istam peculiarem pro Rustico addidit Ravennius: *Ac præcipuè beatitudo vestra ut ad si primum deprecamur, quia gravior infirmitas necessariò medicos peritissimos inquirat.* Erat enim Rusticus vir doctissimus, ac negotiorum haud dubie monasticorum peritissimus. Monachus quippe fuerat in primo adolescentiæ flore, ut docet Hieronymus in epistola ad eum in initis susceptæ ab eo vitæ monasticæ scripta circa tempora Innocentij Papæ primi. *Hæc dicimus, ut prima te, fili Rustice, fronte doceamus magna capisse, excelsa sectari, & adolescentiæ immo pueritatis incentiva calcantem, perfectæ quidem ætatis gradum scandere, sed lubricum iter esse per quod ingrederis.* Cogitasse autem fortassis jam tum Rusticum de clericatu colligi videtur ex eadem Hieronymi epistola, in qua sic legitur: *Hæc dico, ut etiamsi clericatus te titillat desiderium, discas quod possis docere, & rationabilem hostiam offeras Christo, ne miles ante quam tyro, ne prius magister sis quam discipulus.* Et infra: *Ita ergo age & vive in monasterio ut Clericus esse merearis.* Et mox: *Cum ad perfectam ætatem veneris, si tamen vita comes fuerit, & te vel populus vel Pontifex civitatis in clerum allegerit, agito quæ Clerici sunt.*

V. Occasio postulat ut quoniam initia Rustici attingimus, etiam ceteras vitæ ejus partes aggrediamur, utpote magni viri, & qui, nisi primas, saltem secundas partes obtinebat inter Episcopos Gallicanos. Iam docuimus Hieronymi testimonio eum fuisse monachum. Olim autem, cum videremus eum in monasterio socium fuisse Venerij, qui dein fuit Episcopus Massiliensis, existimabamus monachum fuisse in monasterio Massiliensi. Sed nunc omnino persuasum habeo Lirinensis insulæ secretis semet abdidisse. E monasterio deinde ad Ecclesiam evocatus, haud dubie à Venerio Massiliensi Episcopo, Ecclesiæ Massiliensis Presbyter factus est. Deinde ex secundis subfellis episcopalem sedem conscendit anno CDXXX. ut mox ostendam. Post aliquamultos ab ordinatione sua annos cogitavit de restauranda Ecclesia Narbonensi, quæ vi ignis consumpta fuerat, quod peractum fuit anno XI. episcopatus ejus. Quo fortassis exemplo Gregorius Tu-

N ij

T. 1. Cœcilii.
Coll. pag. 52.

Concilium Arelat.
III. To. 1. Concil.
In Coll. pag. 110.
1176. v. 1. Epistole.
11 Duodecim
119. 11.

ronorum Episcopus civitatis suæ Ecclesiam ab incendio dissolutam diruptamque, reedificatam in altiori ampliori que fastigio, septimodecimo ordinationis suæ anno dedicavit, ut ipsemet testatur in lib. x. hist. Francor. cap. xxxi. Anno CDLII. Leo Papa ad Rusticum scripsit celebrem illam epistolam, quæ in omnium manibus versatur, missam per Hermetem Archidiaconum, cujus mentio extat in sequenti inscriptione, qui deinde Narbonensis Episcopus fuit post Rusticum.

VI. Superest ut fidem nostram liberemus, & ut ostendamus initia sedis Rustici incidere in annum quadringentesimum trigésimum. Hujus rei illustre testimonium extat in veteri Inscriptione Narbonensi, quam, licet ab aliis edita jam fuisset, nos tamen ex ipso lapide antiquo dedimus emendatiorem in Notis ad Salvianum, & nunc heic rursum edendam esse censuimus. Res enim tanti momenti est ut vel alieno loco illustrari debeat, cum ejus ope, quod est rarissimum in ea antiquitate, nullo negotio demonstratur, non solum annus, sed etiam dies, quo Rusticus ordinatus est Episcopus Narbonensis. Eam itaque Inscriptionem heic tibi proponimus, lector; nostramque interpretationem ea de causa addimus, quod nondum à quoquam intellecta sit hæc Inscriptio.

Explicatio Inscriptionis.

Deo & Christo miserante, limen hoc conlocatum est anno quarto Consule Valentiniano Augusto sextum, III. Kal. Decembris, XVIII. anno episcopatus Rustici.

Rusticus Episcopus, Episcopi Bonosi filius, Episcopi Aratoris de sorore nepus, Episcopi Veneri socius in monasterio, Compresbyter Ecclesie Massiliensis, anno xv. episcopatus sui, die anni quinta, III. Idus Octobris, cum Vrso Presbytero, Hermete Diacono, & eorum sequentibus, cepit deponere parietem Ecclesie dudum exuste. Trigesima septima die quad. in fundamento poni cepit. Anno secundo, VII. Idus Octobris, absidem poni fecit Montanus Subdiaconus. Marcellus Galliarum Praefectus, Dei cultor, prece exegit Episcopum hoc onus suscipere, impendia necessaria repromittens, que per biennium administrationis suæ præbuit artificibus, mercedem solidorum sexcentorum, ad operas & cetera solidos mille quingentos.

Hinc oblationes sancti Episcopi Veneri solidos C Episcopi Dynamii L Orest CC Agræci mille & Deconia

✠ DO. ET. XPO. MISERANTE. LIM. HOC. C. L. E. T. E. ANNO. IIII. QS. VALENTINIANO. AVG. VI. IIIKL. D. XVIII. ANNO. EPVS. RVSTI.....

RUSTICVS. EPVS. EPI. BONOSI FILIVS
EPI. ARATORIS. DE. SORORE NEPVS
EPI. VENERISOCI. IN MONASTRIO
CONPRE. ECCLIE. MASSILIENSIS.
ANNO. XV. EPTVS. SVL. D. ANN. V. III. ID OCTE
C. VRSPRE. HERMETE. DIACO. ET EOR. SEQ. TIB

✠ COEPI. DEPON. PARIET. ECCLIE. DVDE. EXVSTAE
XXXVII. D. QVAD. IN FVNDAM. PONI. COEPI.
ANNO. II. VII. ID. OCTE. ABSID. P. MONTANVS. SVBD.
MARCELLVS. GALL. PREF. VI. CVLTOR. PRECE
EXEGIT. EPI. HOC. ONVS. SVSCIP. INPENDIA
NECESSAR. REPROMITTENS. QVAE PER

BIENN. ADMINIST
SVAE. PREB. ARTIEL. B
MERCED. SOL. CC
ADOBER. ECETER. SOL. T. O
HINC. OBLAT. SCL

EPI. VENERI. SOL. C.
EPI. DYNAMI. L.
ORESTI. CC.
AGROECI. I.
ET DECONIAE.
SALVTI. I.

VII. Ex hac explicatione patet hoc Narbonensis Ecclesie recenter à Rustico constructæ limen conlocatum esse anno quarto Consule Valentiniano Augusto sextum, ut in fronte inscriptionis legitur, hoc est, anno quadringentesimo quadragésimo octavo. Anno quippe CDXLV. Valentinianus III. iniiit sextum consulatum. Itaque annus ille fuit primus sexti consulatus Valentiniani. Annos namque ab ultimo consulatu primum, secundum, tertium, &c. numerabant, quousque rursus capessent consulatum, ut patet ex antiquis Inscriptionibus. Cum ergo inter sextum consulatum Valentiniani, qui in annum CDXLV. incidit, usque ad septimum ejusdem consulatum, quem anno CDL. notatum reperimus, intercitant quinque anni integri, annusque CDXLVII. quartum omnino locum inter illos obtineat, necessarium cogimur existimare limen hoc conlocatum fuisse anno eodem quadringentesimo quadragésimo octavo.

VIII. Calculus ille chronologicus in primis necessarius erat, ut deinde facilius invenire possemus annum & diem quo Rusticus factus est Episcopus Narbonensis. Nam si anno quarto sexti consulatus Valentiniani agebatur annus decimus nonus episcopatus Rustici, consequens est ut affirmemus initia sedis ejus incidere in annum CDXXX. à quo usque ad annum CDXLVII. numerantur omnino anni decem & novem. Atque id quidem satis manifestum est. Diem verò ordinationis ejus, in quo tota difficultas versatur, erimus è difficiliore loco totius Inscriptionis, nimirum è linea illa singulari D in linea quinta primæ columnæ, ubi scriptum est: ANNO. XV. EPTVS. SVI. D. ANN. V. III. ID. OCTB. Linea illa multorum ingenia torfit divinare conantium. Tandem nos ejus sensum assecuti sumus ex Inscriptione ejusdem ævi quæ Narbone legitur in prægrandi fragmento columnæ rotundæ in Ecclesia sanctæ Mariæ majoris, sub altari sancti Petri, in qua sic scriptum est:

ANNO. XVII. EPISCPT. RVSTICI ANNI. DIE. CC. LXVI. KL. IVLII.

Si parva hæc inscriptio componatur cum superiore, nullo negotio divinabimus quid per literam illam singularem D & sequentes literas intellexerit sculptor. Etenim si Kalendis Iuliis agebatur dies ducentésimus sexagesimus sextus anni decimi septimi episcopatus Rustici, dubitari non potest quin dies ordinationis ejus incidat in diem VII. Idus Octobris, à qua die usque ad Kalendas Iulias, ipsius Kalendis annumeratis, inveniuntur

omnino CCLXVI. dies integri. Idem sensus est superioris Inscriptionis, cujus quintam lineam sic reddimus: Anno xv. episcopatus sui, die anni quinta, tertio Idus Octobris. Dies enim quinta decimiquinti anni episcopatus Rustici, si initium ipsius ponatur die nona Octobris, incidit omnino in diem tertiam ante Idus Octobris.

IX. Admiror verò scriptorem Annalium Massiliensium: qui cum Rusticum hunc Episcopum Massiliensem fuisse sibi persuasisset, atque adeo diversum eum esse à Narbonensi, id demum probare se putavit auctoritate hujus nostræ Inscriptionis. Ceterum ex iis quæ dicta huc usque de illo sunt facile colligi potest errare eos qui scribunt illum ad cathedram Narbonensem evectum esse anno quadringentesimo vigésimo septimo.

CAPVT XXXIV.

Synopsis.

I. Hilarus Papa, qui Leoni successit, literas de ordinatione sua misit ad Leontium Episcopum Arelatensem, in quibus agnoscebat auctoritatem primi Metropolitanæ Galliarum in Leontio. Eodem tempore Leontius Hilarum putavit instruendum ac monendum uti custodiret canones. Quod ille pollicitus est.

II. Aliis literis Leontius Hilaro gratulatus est pontificatum, similique postulavit confirmationem privilegiorum Ecclesie Arelatensis. Ex verbis ejus colligitur privilegia quæ tribuebantur Episcopo, intelligi debere data esse Ecclesie.

III. Primi Galliarum Metropolitanæ dignitatem in Leontio agnovit idem Hilarus in causa Hermetis Episcopi Biterrensis, qui transferat ad Narbonensem Monarchie nomen in rebus ecclesiasticis non est semper invidiosum.

IV. Hermes fuerat Archidiaconus Rustici Episcopi Narbonensis, & ab eo ordinatus Episcopus Biterrensis. Non susceptus verò à Biterrensis, ad Narbonensem Ecclesiam tum Rustici morte vacuum transit. Hanc translationem aliqui turbare conantur, missa legatione ad Hilarum Papam. Is verò Leontium redarguit quod eam translationem non impedivisset. Tum Hermes adimit jus ordinationum Episcoporum prima Narbonensis.

V. Intra quatuor & quadraginta annos variè se gesserunt Romani Pontifices in eadem facti specie. Quod ostenditur per comparationem cause Hermetis cum causa Perigenis Episcopi Corinthiensis.

VI. Quandam veteris translationes, quandam verò permisse. Hilarus Hermetem non removit ab Ecclesia Narbonensi, sed adimit illi potestatem ordinandi Episcopos sue provincie. Continuat comparatio inter Hermetem & Perigenem.

VII. Hilarus Leontio facultatem tribuit congregandi Concilia generalia, prudentissimo consilio, quod id mallet videri usurpatum per delegationem sedis apostolicæ quàm propria auctoritate Leontii.

VIII. His synodis Hilarus reliquit integram cau-